

Danas**INICIJATIVE GRAĐANA**

Da se čuje glas svih nas, čitajte u novoj rubrici Danasa.

Danas

→ Nedelja → Sabahudin Hadžalić: Etika je "fake news" naše svakodnevnice

Nedelja

BLOWING IN THE WIND

Sabahudin Hadžalić: Etika je "fake news" naše svakodnevnice

Autor dvadesetšest žanrovske raznorodnih knjiga, dr Sabahudin Hadžalić (Mostar, 1960) profesor je medija i komunikacija na više svetskih univerziteta, novinar i pisac.

0 | Piše: Dušan Vidaković | 23. februara 2020. 15.30

današnje kolumnе

Ivan Đžidić
Ne znam će udaram

Aleksej Kišjuhas
Virus rasizma

Pre deset godina osnovao je i danas u Sarajevu uređuje popularni mesečni magazin Diogen pro kultura. Dok se očekuje da uskoro izđe iz štampe zbirka njegovih izabranih pesama na španskom jeziku, Hadžalić promoviše svoj aktuelni naslov Media Literacy and Media Ethics, the only way out objavljen u SAD.

* Etika u medijima oblast je kojom ste se najviše bavili?

– Etika per se nije postojala na eks-yu prostorima već je prilagođavana aktuelnim ideološkim potrebama i kad je novinarstvo u pitanju. Prije rata smo imali religiju

Podrži Danas

799 din
mesečno

**KLUB
ČITALACA**

Danas

ideologije, a danas imamo ideologiju religije. A etički sistem mora imati zajedničke vrijednosti: poštenje i demokratiju koja se zasniva na proceduri, odnosno: "koliko prava osvojim, treba da osvojam i jednaku količinu odgovornosti". I novinari se ponašaju kao političari – Mont Everest prava, a Fruška Gora odgovornosti. Na prostorima bivše SFRJ uzimamo od etike ono što nam treba zarad trenutne ideološke svijesti, dok je etika sveobuhvatna i može se preuzeti ili sve ili ništa. Ni u svijetu situacija u novinarstvu nije drugačija. U vremenu, kako sebi danas tepaju populizma, odnosno naci-šovinizma, novinarska etika je, u stvari, fake news naše svakodnevice – jer i u svijetu, kao i kod nas, nacionalizam je kompliment za one koji pojma nemaju šta je to egalite, fraternite, liberte. Izdvojio bih rijetke slučajeve, britanski Gardijan i američki Jurazija rivju, u čijem se uredništvu i sam nalazim.

* U kojoj meri medijska pismenost može biti efikasno sredstvo za sprečavanje političke manipulacije?

– Pisao sam u svojim knjigama i o sociološkom magu Čomskom kao i o ovdašnjem novinarskom magu Viktoru Ivančiću, fokusirajući se na suzbijanje političke manipulacije uvođenjem medijske pismenosti u škole i preko kritičke opservacije realiteta. Tada možemo odabrati istinu a ne ideošku istinu koja danas jeste, a sutra nije. Stanje medija na ex-yu prostoru je kombinacija cenzure, autocenzure i biltenizacije. Brojni mediji prenose stavove pojedinaca da bi ih učinili društveno prihvatljivim. Tzv. slobodarsko društvo došlo je na mjesto željenog zdravog društva,

a sa time i moralna anarhija. Slobodu medija novinari moraju braniti odgovornim novinarstvom sa visokim profesionalnim etičkim standardima. Ali i složnim nastupom. Niko od novinara sam ne može da uradi ništa, ali zajedno mogu mnogo.

* Nove tehnologije su izvršile značajan uticaj i na novinarsku profesiju?

– Odnosi s javnostima – a ne kako naši pogrešno prepjevavaju, odnosi s javnošću – postali su sastavni dio novinarstva u slobodarskom društvu. Sa njima su nestala potpitana, propitivanja o aktuelnim problemima, razotkrivanja političkog uticaja. Kako Bob Dylan reče, Answer my friend is blowing in the wind. E, to su aktuelne promjene u novinarskoj profesiji. Kako i rekoh dok bijah predsjedavajući Skupštine Društva novinara BiH (1998/9): "Danas, kao onomad, poslije rata, dva svjedoka i postaješ novinar". Mislim da i vi u Srbiji imate toga na pretek. Danas nema granica novinarske profesije: mobitel, Internet i događaj i postaješ novinar. Ako je press Četvrta estate, Vilijam Daton sa Oksforda imenuje društvene medije kao Petu estate. Sad imamo i novinare-građane koji online portalima u trenutku dešavanja prenose aktuelne događaje (ratove, saobraćajne nesreće, zemljotrese, poplave), ali da bi zaista bili i novinari, građani moraju biti medijski opismenjeni. Ako nisu, otvara se Pandorina kutija dvostrukе manipulacije gdje manipulirani postaju manipulatori medijski se opismenjavajući manipulacijom površnosti, neobjektivnosti i etičke manjkavosti, umesto kvalitetnom interakcijom znanja, argumenata i etike ličnosti

koja kreira, ali i prima medijske tekstove. Kod nas je na sceni argument snage a ne snaga argumenta, kao i pravo vladavine a ne vladavina prava.

* Pored novinara-građana, izdvojili ste, kao karakterističnu, još jednu ranije nepoznatu pojavu – umreženo novinarstvo?

– To je proces gdje javno znanje biva iskopano na način da dodaje vrijednost zajednici. Čarli Beket, autor Super Medie to opisuje kao "...novinari i dalje izvještavaju, uređuju, pakuju vijesti. Ali se proces kontinuirano dijeli. Umreženi novinar se mijenja od čuvara kapije koji isporučuje u voditelja koji povezuje". Već danas velike redakcije imaju urednike društvenih medija ili urednike zajednice, a da ne govorimo o aggregatorima vijesti, od Diga preko Hafington posta i Dejli bista, koji obezbjeđuju agregaciju pored originalnog izvještavanja i komentara. Mreža društvenih medija danas je prihvaćeni produžetak jedne osobe, ali je problem kad novinari objavu sa Fejsbuka, Twitera ili Instagrama odmah kopi-pejst prihvataju bez provjere. I dalje važe pravila bez kojih je novinarstvo mahalanje, a to je: provjeriti, provjeriti, i ponovo provjeriti. Dakle, novinarstvo nije mrtvo već evoluira sa razvojem tehnologija i vlastite medijske pismenosti. Novinari budućnosti se moraju ponovo re-uobličiti, re-izmisliti i biti usmjereni ka tehnološkom zdravom razumu jer će novinske agencije i medijske kompanije biti digitalno-centrične. Tehnologija nije promijenila potrebu za uobličavanjem medijskog teksta koji mora biti dobro napisan i činjenično potvrđen iz kredibilnih izvora.

* Šta u ovakvim okolnostima znači biti nezavisan intelektualac, kako se deklarišu članovi poznatog sarajevskog "Kruga 99" kome i sami pripadate?

– Radije bih koristio riječ angažiran jer angažiran je društveno odgovoran intelektualac. Nezavisnost ne postoji obzirom da smo svi unutar vlastite javne pojavnosti zavisni makar od sopstvenih, ranije uobličenih, stavova osobe kao društvenog bića kreiranog unutar odgovarajućeg kulturnog, estetskog, etičkog, obrazovnog miljea. Angažirani intelektualac je obrazovan čovjek koji rasuđivanje potkrepljuje činjenicama, naučnim i iskustveno dokazanim, pri čemu znam intelektualce bez fakulteta kao i one sa fakultetom kroz koje fakultet nije prošao. Na ex-yu prostorima uvijek je bilo teško biti angažiran intelektualac, jer kako je Džoni pjevao – "Ufuravaju nam istine crno-bijele". Dosegnuti absolutnu slobodu je utopija, ali nema ništa sadržajnije od težnje ka njoj. Od nekadašnjeg CK do današnjih retro CK, rješenje je iskustveno kritičko obrazovanje. Na početku semestra, bilo gdje, kažem studentima da me ubijede da nisam u pravu. I odmah neko uđe u polemiku ne znajući kako braniti vlastitu hipotezu. E, moj cilj je da zajedno, do kraja semestra, dođemo do toga da umiju odbraniti vlastitu hipotezu. Kao član Kruga 99 iznosim stavove koji nekad nisu u skladu sa stavovima drugih članova, ali to je i cilj: mnoštvo tonova u pokušaju pronalaženja odgovarajućeg, zajedničkog tonaliteta. Nisam član nijedne političke grupacije i uvijek se pitam kako se neko može zvati nezavisnim, a biti dijelom određene ideološke opcije. No, kako je svojevremeno Veselko Tenžera, mag hrvatskog novinarstva, gdje dodajem Juga Grizelja iz Srbije i

Gojka Berića iz BiH, govorio: svi mi nosimo grbu na leđima, ali nezavisni novinari i po nekoliko. Tako i ja nosim nekoliko grba.

▶ [etika](#), [fake news](#), [Mediji](#), [Novinarstvo](#), [Sabahudin Hadžalić](#)

Povezani tekstovi: _____

Prvanović: Aktuelna vlast je gora od RTS-a (VIDEO)

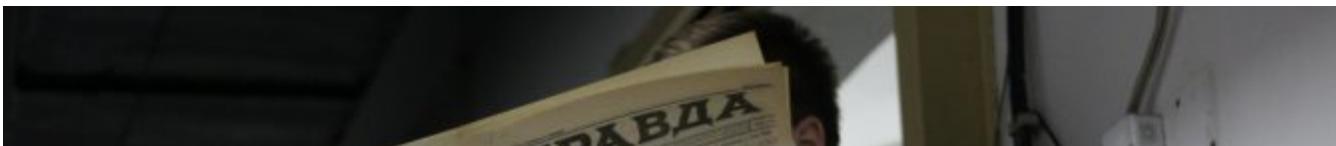
⌚ 21.02.2020. ♦ Društvo

Živković: Uslovi za izlazak na izbore nisu savršeni, to je razlog da se ne pobegne sa megdana

⌚ 12.02.2020. 📰 Politika

Ostavio ženu bosu i bez kaputa u čekaonici kako bi je zadržali u bolnici

⌚ 12.02.2020. 📸 Društvo

Podržite nas članstvom u Klubu čitalaca Danasa

U vreme opšte tabloidizacije, senzacionalizma i
komercijalizacije medija, duže od dve decenije
istrajavamo na principima profesionalnog i etičkog

novinarstva. Bili smo zabranjivani i prozivani, nijedna vlast nije bila blagonaklona prema kritici, ali nas ništa nije sprečilo da vas svakodnevno objektivno informišemo. Zato želimo da se oslonimo na vas.

Učlani se

Članstvom u Klubu čitalaca Danasa za 799 dinara mesečno pomažete nam da ostanemo samostalni i dosledni novinarstvu u kakvo verujemo, a vi na mejl svako veče dobijate PDF sutrašnjeg broja Danas.

Vaše ime i prezime*

Vaš imejl*

Vaš komentar*

* Sva polja su obavezna

pošalji

Slanjem komentara slažete se sa [Pravilima korišćenja](#) ovog sajta.

Ovo veb mesto koristi Akismet kako bi smanjilo nepoželjne komentare. [Saznajte kako se vaši komentari obrađuju.](#)

[Danas.rs](#) | [Dodaci](#) | [O nama](#) | [Marketing](#) | [Edicije](#) | [Klub čitalaca](#) | [Politika privatnosti](#)

Copyright ©1995 - 2017, dnevni list Danas, Alekse Nenadovića 19-23, Beograd

PRATITE NAS:

[Facebook](#) [Twitter](#) [Instagram](#) [YouTube](#)

